O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Халқ сўзи

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: info@xs.uz ● 2005 йил 6 январь, № 4 (3549) Пайшанба

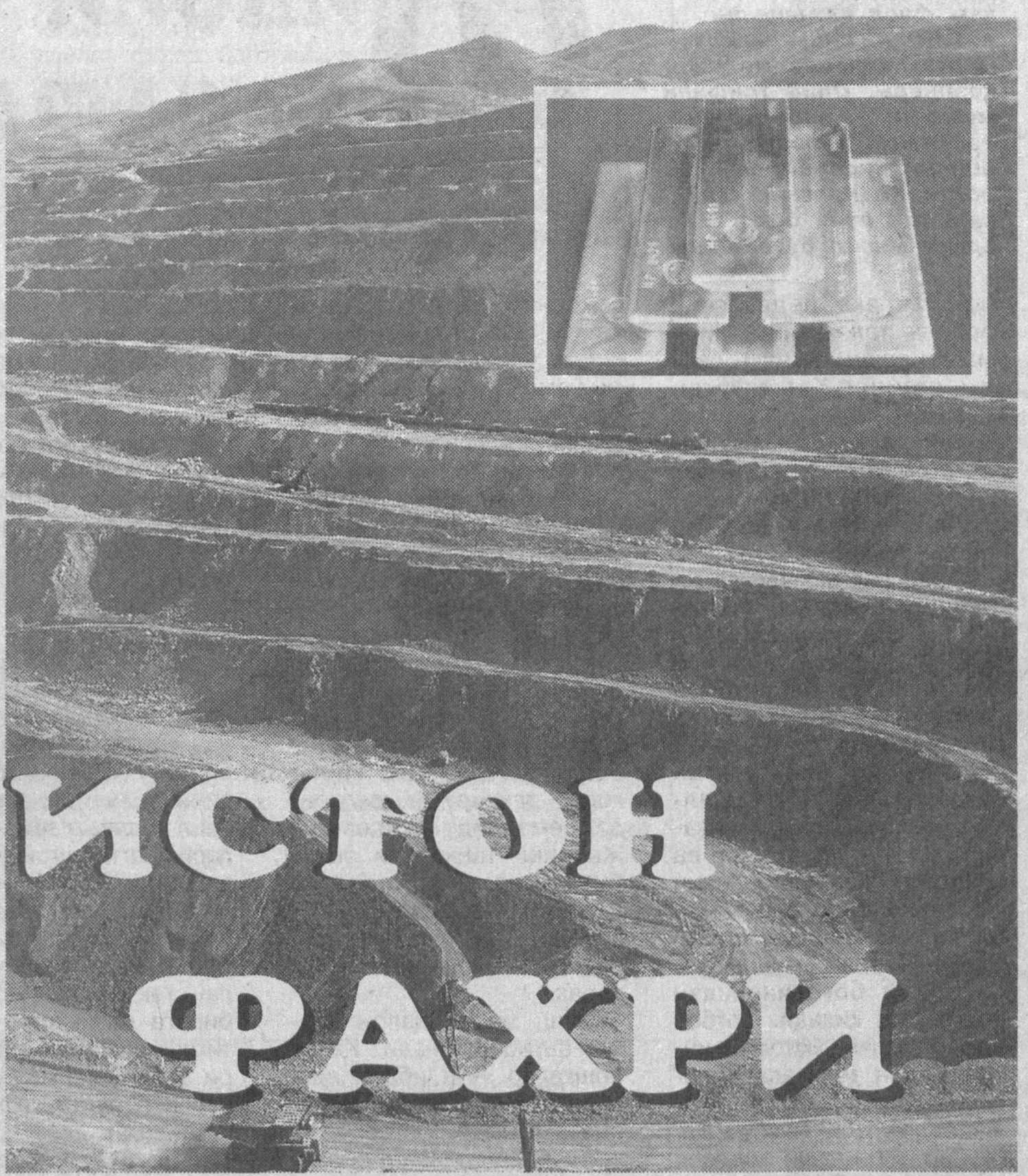

Навоий тоғ-металлургия комбинати:

ЎЗБЕКИСТОН ФАХРИ

Тоғ-кон саноати — мамлакатимиз халқ хўжалигини қудратли минерал-хомашё базаси билан таъминлайдиган етакчи тармоқлардан бири. Олтин, уран, кумуш, мис, вольфрам, калий тузи, фосфорит, каолин ва бошқа фойдали қазилмаларнинг мавжудлиги, уларнинг заҳиралари ва истиқболлилиги жиҳатидан Ўзбекистон фақат Ҳамдўстлик давлатлари ўртасида етакчи ўринни эгаллабгина қолмасдан, балки бу борада жаҳон мамлакатларининг биринчи ўнлигига киради.

Олтин ва ураннинг асосий конлари эса Марказий Қизилқум минтақасида, яъни Амударё ва Сирдарё оралиғида жойлашган бўлиб, айни шу ҳудуд Навоий тоғ-металлургия комбинати (НТМК) нинг фаолият майдони ҳисобланади.

Бугунги кунда НТМК — Ўзбекистоннинг энг йирик тоғ-металлургия корхонаси, дунёда олтин ва уран ишлаб чиқариш бўйича яловбардор саналувчи ўнта компаниянинг биридир. Бундай салоҳиятга, мавқега, обрў-эътиборга эришиш осон бўлмаганини юртдошларимиз яхши эслашади, албатта. Мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов тоғ-кон саноатимизнинг гултожи бўлган комбинатни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратдилар. Пировардида бу ерда қулай инвестицион иқлим вужудга келтирилди, кўп миқдорда валюта кредитлари ажратилди, аниқроғи, саноат минтақаси тараққиёти учун зарур бўладиган барча имкониятлар яратиб берилди.

Амалга оширилган ана шу чора-тадбирлар қандай натижалар берганини бугун ўз кўзимиз билан кўриб, гувоҳ бўлиб турибмиз. Аввало, НТМК ҳудудидаги шаҳар ва қўрғонларда унинг 6 та тиббий-санитария қисми, 40 дан зиёд мактабгача тарбия болалар муассасалари, битта маданият саройи, 8 та маданият уйи, 5 та кутубхона, шунча стадион, 3 та сузиш ҳавзаси, битта спорт саройи, шунингдек, кўплаб жисмоний тарбия мажмуалари ва соғломлаштириш базалари ишлаб турибди. Комбинатнинг ўзида эса салкам 60 минг нафар киши фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг 38 минг нафари саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш билан банд бўлса, 17 минг нафари носаноат тармоқлар (ижтимоий соҳа, маиший хизмат кўрсатиш, қишлоқ хўжалиги, савдо)да, 5,5 минг нафари капитал қурилишда шуғулланмоқда.

Ҳозирги комбинат, аввало, кўп йўналишли корхона бўлиб, унда бир йилда халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун 1 миллиард АҚШ долларидан зиёдроқ миқдорида ҳар хил маҳсулотлар ишлаб чиқарилади. Бироқ унинг асосий маҳсулотлари олтин ва урандир. Жумладан, НТМК умумий ишлаб чиқариш ҳажмида олтин 80 фоиздан кўпроқни ташкил этади.

1991 йилдан бошлаб комбинатда олтин тайёрлашда барқарор ўсишга эришилмоқда. Мисол учун, ўтган йили уни ишлаб чиқариш ҳажми 29,6 фоиз ўсди. Давлат омборига олтин топшириш бўйича буюртма эса 100,6 фоиз бажарилди.

Бу ерда тайёрланаётган олтин ниҳоятда тоза (99,99) бўлиб, жаҳон андозаларига тўла жавоб беради. 1994 йилда НТМКнинг олтин қуймасига Лондон металлар биржаси Арбитраж лабораторияси томонидан «Энг мақбул маҳсулот» мақоми берилгани, 1997 йилда у Токио саноат моллари биржасининг сертификатини олгани бунинг ёрқин далилидир.

НТМКнинг, шунингдек, Қизилқум фосфорит комбинатини барпо этишдаги ҳиссаси ҳам таҳсинга лойиқ.

1997 йилда ҳукуматимиз республика қишлоқ хўжалиги учун минерал ўғитлар ишлаб чиқарадиган кимё заводларини четдан келтириладиган зарур хомашё ўрнига ўзимизнинг хомашёмиз билан таъминлаш тўғрисида қарор қабул қилганидан хабардорсиз. Шу муносабат билан НТМК зиммасига Қизилқум фосфорит мажмуи лойиҳасини тайёрлаш ва унинг биринчи навбатини қуриш вазифаси юклатилган эди. Орадан бир йил ўтгач, Қизилқум бағрида ана шундай замонавий корхона қурилиб, фойдаланишга топширилди. Янги ҚФК ўз навбатида Қўқон суперфосфат заводининг фосфорит хомашёсига бўлган эҳтиёжини тўлиқ таъминлаш имконини берди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йилда қабул қилган навбатдаги қарорига кўра, НТМК Қизилқум фосфорит мажмуи биринчи навбатининг қувватини янги технологиялар асосида янада оширди. Натижада Олмалиқдаги «Аммофос» очиқ турдаги акциядорлик жамияти ва Самарқанд кимё заводи ҳам фосфорит хомашёсини ола бошлади.

(Давоми 2-бетда).

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

ТОШКЕНТ (ЎзА мухбири Фазлиддин АРЗИЕВ).

Мамлакатимизга расмий ташриф буюрган Эрон Ислом Республикасининг биринчи вице-президенти Муҳаммад Ризо Ориф Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев билан учрашди.

Мулоқот чоғида Ўзбекистон билан Эрон ўртасидаги алоқалар ҳар томонлама ривожланиб бораётгани, бунда икки давлат раҳбарларининг ўзаро ташрифлари давомида имзоланган ҳужжатлар муҳим омил бўлаётгани алоҳида қайд этилди. Томонлар ҳамкорлик алоқалари кўламини янада кенгайтириш, минтақамизда, хусусан Афғонистонда хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлашга оид долзарб масалалар юзасидан фикр алмашдилар.

Шу куни Муҳаммад Ризо Ориф Тошкент Давлат шарқшунослик институтининг профессор-ўқитувчилари ва талабалари билан учрашди. Унга мазкур институтнинг Фахрий доктори унвони берилди.

Меҳмон институтда ташкил этилган Эрон санъати ва маданияти кўргазмаси билан танишди. Юртимизда хорижий тилларни, жумладан, форс тилини ўрганишга бўлган қизиқишга юксак баҳо берди.

Ўзбекистон тарихи давлат музейида бўлиб, ундаги нодир экспонатларни томоша қилди.

ДАВЛАТЛАРАРО МУВОФИҚЛАШТИРУВЧИ КЕНГАШ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон транспорт ва транспорт коммуникациялари уюшмасида 5 январь куни Трансафғон йўлагини барпо этиш бўйича Давлатлараро мувофиқлаштирувчи кенгашнинг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда мазкур уюшма бошқаруви раиси Равшан Файзуллаев, Эрон Ислом Республикаси йўл ва транспорт вазири Аҳмад Содиқ Буноб ва Афғонистон жамоат ишлари вазири Суҳроб Али Сафарий раҳбарлигидаги уч мамлакат делегациялари иштирок этди.

Йиғилишда мамлакатларимиз ўртасида транспорт ва коммуникация соҳасидаги ҳамкорликни янада жадаллаштиришга оид масалалар муҳокама этилди. Ўзбекистон, Эрон ва Афғонистон ўртасида транспорт коммуникациялари соҳасидаги алоқалар жадал ривожланаётгани таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Марказий Осиёдан Афғонистон орқали Форс кўрфазига, Эрон бандаргоҳларига чиқадиган Трансафғон йўлагини барпо этиш ташаббуси Эрон ва Афғонистон раҳбарлари томонидан юқори баҳоланган ва қўллаб-қувватланган. Давлатимиз раҳбарининг 2003 йил июнь ойида Эронга расмий ташрифи чоғида мазкур йўлакни барпо этиш борасида кўп томонлама келишувга эришилган — Халқаро транспорт йўналишлари тўғрисидаги битим имзоланган эди. Давлатлараро мувофиқлаштирувчи кенгаш ҳам мазкур ҳужжатга асосан ташкил этилганди.

Термиздан бошланиб, Афғонистоннинг Мозори Шариф ва Ҳирот шаҳарлари орқали Эроннинг Бандар-Аббос ва Чобаҳор бандаргоҳларига туташадиган Трансафғон йўлагининг барпо этилиши минтақадаги барча давлатлар ўртасида савдо-иқтисодий алоқаларни янада ривожлантириш учун янги имкониятлар эшигини очиш билан бирга, хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлашда ҳам муҳим омил бўлади.

Давлатлараро мувофиқлаштирувчи кенгаш йиғилишида мазкур кенгашнинг низоми қабул қилинди.

Ф.АРЗИЕВ,
ЎзА мухбири.

РАТИФИКАЦИЯ ЁРЛИҚЛАРИ АЛМАШИЛДИ

ТОШКЕНТ (ЎзА мухбири Акмал НАЗАРОВ).

Ташқи ишлар вазирлигида 2003 йил 25 ноябрда Болгариянинг Несебр шаҳрида Ўзбекистон Республикаси ва Болгария Республикаси ўртасида имзоланган Консуллик конвенциясининг ратификация ёрлиқлари алмашилди.

Ҳужжатга Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири Содиқ Сафоев ва Болгария Республикасининг мамлакатимиздаги муваққат ишлар вакили Стоян Горчивкин имзо чекди.

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг
ҚАРОРИ

«Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. "Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни матбуотда эълон қилинган кундан эътиборан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати (Ш.Мирзиёев) ўз қарорларини "Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига мувофиқлаштирсин, вазирликлар, давлат қўмиталари ҳамда идоралар мазкур Қонунга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

3. Қуйидагилар ўз кучини йўқотган деб топилсин:

Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган "Алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида"ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, № 6, 255-модда);

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 7 майда қабул қилинган "Алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга киритиш тартиби ҳақида"ги қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, № 6, 256-модда).

Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 3 декабрь.

Буклаш чизиғи

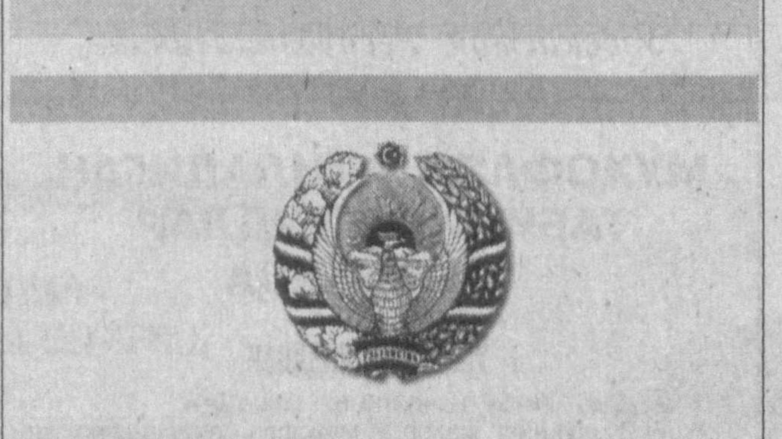

Ўзбекистон Республикасининг
ҚОНУНИ

МУҲОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ТАБИИЙ ҲУДУДЛАР ТЎҒРИСИДА

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари
2005 йил

Қирқиш чизиғи

табиат боғлари чегаралари доирасидаги ер участкаларида жойлашади.

Табиат боғлари ташкил этилаётганда уларнинг ҳудуди зоналарга бўлинади.

Табиат боғларининг ҳудудида қўриқхонага айлантирилган зоналар, рекреация, хўжалик мақсадида ва бошқа тарзда фойдаланиш зоналари ажратиб қўйилади.

Аҳолини соғломлаштириш учун шароит бўлган тақдирда табиат боғларида курорт табиий ҳудудлар учун назарда тутилган режимли курорт зоналар ажратиб қўйилади.

Табиат боғлари зоналарининг ўлчамлари ва чегараларини ўзгартириш, улар қайси давлат органларининг тасарруфида бўлса, шу органлар томонидан, давлат экология экспертизаси хулосасини инобатга олган ҳолда амалга оширилади.

25-модда. Табиат боғларининг режими

Табиат боғлари ҳудудида зоналарга бўлинишга мувофиқ табақалаштирилган режим ўрнатилади.

Табиат боғларининг қўриқхонага айлантирилган зоналарида давлат қўриқхоналари учун назарда тутилган режим ўрнатилади.

Табиат боғларининг рекреация зоналари табиий объектлар ва мажмуаларнинг ҳолатига қараб турли режимли участкаларга бўлиниши мумкин.

Табиат боғларининг хўжалик мақсадида ва бошқа тарзда фойдаланиш зоналарида аҳолининг истиқомат қилишига, юридик ва жисмоний шахсларнинг табиий объектлар ва мажмуаларга зарар етказмайдиган фаолиятига йўл қўйилади.

Ҳар бир зонанинг режими табиат боғлари тўғрисидаги низомларда белгиланади.

Табиат боғларининг ҳудудида қуйидагилар тақиқланади:

дарахт ва буталарни кесиш (парваришлаш йўсинидаги ва санитария мақсадидаги кесиш бундан мустасно);

гидрологик ва гидрогеологик режимни ўзгартирадиган ҳаракатлар;

тупроқ эрозиясини, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг таназзулини келтириб чиқарувчи ҳаракатлар;

табиат боғларининг фаолияти билан боғлиқ бўлмаган йўл ва муҳандислик-коммуникация ишларини амалга ошириш;

чиқиндиларни сақлаш ва кўмиш, оқова сувларни оқизиш;

тирик организмларнинг янги ва кенжа турларини иқлимлаштириш мақсадида жойлаштириш.

Табиат боғларида табиий объектлар ва мажмуа-

Буклаш чизиғи

ларга зарар етказиши мумкин бўлган фаолиятнинг бошқа турлари ҳам чекланиши ёки тақиқланиши мумкин.

Табиат боғларининг фаолият кўрсатиши учун йўллар, бошқа коммуникациялар ва иншоотлар қурилиши зарур бўлган ҳолларда бузилган ерларни рекультивация қилиш, барча табиатни муҳофаза қилиш йўналишидаги тадбирларни амалга ошириш албатта назарда тутилади.

VI. ДАВЛАТ ТАБИАТ ЁДГОРЛИКЛАРИ

26-модда. Давлат табиат ёдгорликларининг турлари

Ноёб, ўрнини тўлдириб бўлмайдиган, экологик, илмий, маданий ва эстетик жиҳатдан қимматли табиий объектлари бор муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат табиат ёдгорликлари ҳисобланади. Давлат табиат ёдгорликлари қуйидаги турларга бўлинади:

табиий сув объектларини сақлаб қолиш учун мўлжалланган гидрологик (ботқоқ, кўл, дарё ва бошқа) ёдгорликлар;

айрим ўсимликларни сақлаб қолиш учун мўлжалланган ботаник ёдгорликлар;

табиат яратган рельеф шаклларини сақлаб қолиш учун мўлжалланган геоморфологик ёдгорликлар;

қазилма объектларни сақлаб қолиш учун мўлжалланган палеонтологик ёдгорликлар;

геологик ва минералогик ҳосилаларни сақлаб қолиш учун мўлжалланган геологик ва минералогик ёдгорликлар.

27-модда. Табиий объектларни давлат табиат ёдгорликлари деб эълон қилиш

Табиий объектлар махсус ваколатли давлат органининг тақдимномаси, шунингдек, юридик ёки жисмоний шахсларнинг илтимосномаси бўйича маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари билан давлат табиат ёдгорликлари деб эълон қилинади.

Табиий объектларни улар жойлашган ер участкаларини олиб қўймаган ҳолда давлат табиат ёдгорликлари деб эълон қилишга йўл қўйилади.

28-модда. Давлат табиат ёдгорликларининг режими

Давлат табиат ёдгорликлари ҳудудида уларнинг асралишига хавф соладиган ҳар қандай фаолият тақиқланади.

Давлат табиат ёдгорликлари қайси юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларида жойлашган бўлса, шу юридик ва жисмоний шахслар зиммасига

Навоий тоғ-металлургия комбинати:

ЎЗБЕКИСТОН ФАХРИ

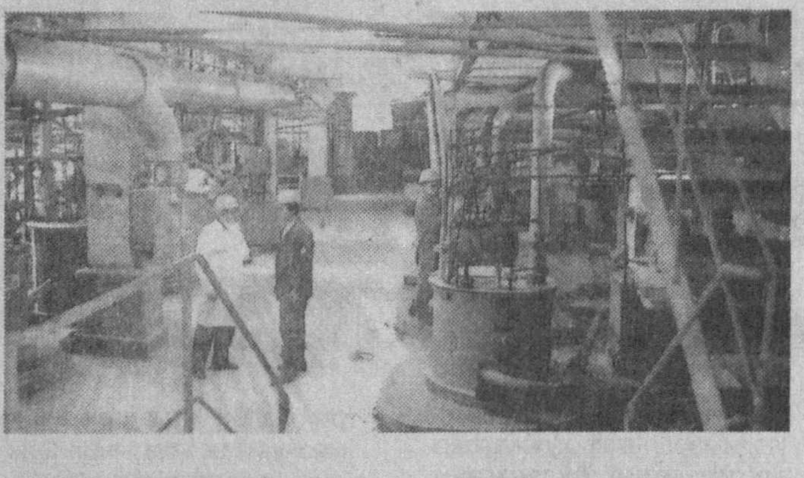

(Давоми. Боши 1-бетда).

2004 йилга келиб эса, ҳукуматимиз кимё заводларининг фосфорит хомашёсига бўлган талабларини тўларoқ қондириш мақсадида Қизилқум фосфорит мажмуини янада ривожлантириш тўғрисида қарор қабул қилди. Мазкур қарорга мувофиқ, 2006 йилда ана шу мажмуада белгиланган қувватга тўлиқ эришилади.

Комбинатнинг яна бир устувор вазифаларидан бири — ўз корхоналари учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш вазифаси ҳам муваффақиятли адо этилмоқда. Чунончи, шу мақсадда коллежлар, ўқув комбинатлари, Навоий тоғ институтида кўплаб ёшлар билим олишаяпти. НТМК ҳомийлигида улар ҳатто турли давлатларнинг олий ўқув юртларига ҳам ўқишга юборилаётир.

«Меҳр ва мурувват йили» дастурига биноан эса, Зарафшон, Навоий ва Учқудуқ шаҳарларидаги коллежлар ўқувчиларига арзон нархларда иссиқ овқат ташкил этилди. Бундан ташқари, комбинат маблағи ҳисобига Томди туманидаги 21 та, Учқудуқ туманидаги 7 та, Конимех туманидаги 26 та, Нурота туманидаги 18 та мактабнинг спорт заллари ва майдончалари таъмирланиб жиҳозланди. Биргина Нурота туманидаги мактабларга 12,1 миллион сўмлик спорт жиҳозлари ҳадя қилинди. Қолаверса, кўплаб болалар уйи тарбияланувчилари ва кам таъминланган оилаларнинг мактабларда ўқийдиган фарзандлари ҳам комбинат маъмурияти саховатидан баҳраманд бўлмоқда.

Айни кунларда кўп минг сонли жамоа комбинатнинг 2010 йилгача бўлган даврга мўлжалланган дастури талабларини бажариш йўлида ғайрат-шижоат кўрсатмоқда. Белгиланган вазифалар, албатта, уддаланади. Чунки бу ерда меҳнат қилаётган ишчи-мутахассислар юксак малакали бўлиб, барчаси ўз зиммасидаги масъулиятни, энг муҳими, ҳукуматимизнинг эътибори ва қўллаб-қувватлаётганини чуқур ҳис этиб турибди.

Хабарлар оқимидан

ХЎЖАЛИК ЗАВОД МАҚОМИНИ ОЛДИ

Қўрғонтепа туманидаги "Аваз" фермер хўжалиги водийда юқори сифатли сут етиштираётганлиги, мунтазам равишда зотдор бузоқ олаётганлиги туфайли завод мақомини олди.

Хўжалик раҳбари Комилжон Содиқовнинг айтишича, бир йил давомида қирқта соғин сигирнинг ҳар биридан 5,2 тоннадан сут соғиб олинди. Бошқа хўжаликларга эса қирқ бош зотдор бузоқ етказиб берилди. "Аваз" фермер хўжалиги ўтган йилда давлатга 170 тонна сут топширди. Бу шартнома режасидан етмиш фоиз кўп демакдир.

— Чорвачиликни ривожлантириш ва сут соғиб олишни кўпайтиришда мустаҳкам озуқа базасига эга бўлиш муҳим аҳамиятга эга,— деди К. Содиқов.— Ҳозирги пайтда ихтиёримизда 101 гектар экин майдони бор. Деҳқончилик маданияти талаблари асосида тўйимли озуқа берадиган экинлар экмоқдамиз.

К.НИЗОМОВ,
"Туркистон-пресс".

ФАОЛЛАР ТАҚДИРЛАНДИ

Мамлакатимизда қимматли қоғозлар бозори йилдан-йилга ривожланиб бормоқда. Ҳозирга қадар ушбу бозор иштирокчиларининг сони 300 тадан ошиб кетди. Биргина 2004 йилда қатор йирик хориж компанияларининг Республика қимматли қоғозлар бозорига катта микдордаги облигациялар билан кириб келганлиги ушбу бозорга хориж сармоядорлари ҳам қизиқаётганидан далолатдир.

Тошкент Инновацион институтлар миллий уюшмаси ва Республика қимматли қоғозлар бозори фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда назорат қилиш маркази томонидан мамлакатимизда қимматли қоғозлар бозорининг энг фаол қатнашчиларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Энг фаол иштирокчилар ва мутахассислар эълон қилиниб, уларга ташкилотчиларнинг диплом ва махсус совғалари топширилди.

Ўз мухбиримиз.

ЖАҲОНГАШТА «УМИД»

Пойтахтимизнинг Шайхонтохур тумани ҳудудига жойлашган "Ибн Сино" маданият маркази қошида ташкил этилган "Умид" халқ студияси "жаҳонгашта" деган ном олди. Негаки, қисқа давр мобайнида студия жамоаси Туркия, Германия, Польша, Италия, Япония, Ҳиндистон сингари бир қатор давлатларда бўлиб, халқаро анжуманларда иштирок этди ва нуфузли ўринларни эгаллаб қайтди.

Айни пайтда "Умид"чилар "Янги йил хўрозлари" деб номланган театрлаштирилган томошаларни болажонлар ҳукмига ҳавола этмоқда.

— Мақсадимиз, болалар учун яратилган асарларимиздан хорижлик томошабинларни ҳам баҳраманд этиш, — дейди марказ директори ўринбосари А. Қурбонов.

М. ХОЛМАТОВА.

Орамиздаги одамлар

Халқимизда "Устоз отангдай улуғ" деган ҳикматли гап бор. У, бир жиҳатдан, бундай юксак эҳтиромга эга киши эл-юрт ичида ниҳоятда эъзозланишини англатса, иккинчи томондан, ўша табаррук инсон зиммасига юксак масъулият, ўзига хос мажбурият юклайди. Уни мудом шогирдларию ён-атрофидагиларга ҳамиша ўрнак кўрсатиб яшашга ундайди.

Шу маънода бугунги кун ўқитувчилари ва мураббийларига осон тутиб бўлмайди. Турмушимизга фан-техника янгиликлари, ахборот технологиялари кенг кириб келган даврда педагог фақат ўқитаётган фанини мукаммал билиш, наридан-бери дарс ўтиш билангина кифояланиб қолмаслиги керак. У ўз устида тинмай ишлаши, мактабдан ташқари ишларда ҳам фаол қатнашиши лозим. Ана шундагина мурғак қалблар меҳрини қозонади. Олий тоифали муаллим — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси Болта Қодировнинг ҳаёт ва ижод йўли бунга ёрқин мисол бўла олади.

ФИДОЙИ МУАЛЛИМ ФАЛСАФАСИ

Болта ака педагоглик касбини танлаганига қирқ йилдан ошди. Шундан салкам ярмини Каттақўрғон шаҳридаги 16-умумтаълим мактабида ўтказди. Ёшларга математика фанидан сабоқ берди. Ўнлаб-юзлаб шогирдларини мустақил ҳаётга кузатди.

— Менинг назаримда, — дейди у босиқлик билан, — келажагимиз ворислари бўлмиш болалар эндигина амалга кираётган ниҳолга, мактаб ҳамиша яшариш ва янгиланиш фасли — баҳор нафаси уфуриб турган бўстонга ўхшайди. Муаллим эса ана ўша мўъжизавор қўрғон ижодкори ва посбони саналади. Лекин унинг вазифаси она замин билан тиллашиб, моддий ноз-неъматлар етиштирувчи оддий боғбонникидан анча фарқ қилади. Боғбон дарахт билан, ўқитувчи инсон билан муомала қилади. Айтайлик, деҳқон янглишса, келаси мавсум хатосини тўғрилаши мумкин. Муаллим-чи? Афсус, бундай имкониятга эга эмас. Чунки у ёшларга билим бериш асносида уларни ҳаётга ҳам тайёрлайди. Софбеғубор юракларга эзгулик уруғини қадайди. Бу меҳнат самараси ҳадеганда кўзга ташланавермайди. Орадан ўн-ўн беш йил ўтгандан сўнггина мевасини беради. Агар мактабдан учирма бўлган ўқувчи, йигитдир-қиздир, кейинчалик ҳаётда ўз ўрнини топиб олса-ку, хўп-хўп — ҳамма хурсанд, ҳамма мамнун. Борди-ю, худо кўрсатмасин, боши берк кўчага кириб қолиб тақдир сўқмоқларида бемаврид қоқилса-чи? Жабрини танҳо ўзи эмас, бутун жамият тортади. Шундай экан, ўқитувчи лоақал бир зум бўлсин, бурч-вазифасини унутмаслиги керак.

Хўш, инсон қачон ҳурмат-эътибор топади? Қачон бошқалар учун ибрат тимсолига айланади? Шубҳасиз, танлаган касбининг ҳақиқий фидойисига айланганида, сўз билан иш бирлигини таъминлаганида! Сўраб-суриштириб, ишлари билан танишиб билишимизча, Болта Қодиров ҳам эътиқодига собит педагоглар жумласидан экан. Аввало, у ҳар бир сабоққа пухта ҳозирлик кўради. Мавзуларни ўқувчиларга содда-лўнда тушунтиради. Шу мақсадда ихтисослигига доир қўшимча манбалардан унумли фойдаланади. Бундан ташқари, кўплаб хайрли ишларга бош қўшади. Масалан, ҳар йили шахсий ташаббуси билан математика фани бўйича ўқувчилараро танлов ўтказиб келади.

Бу беллашув уч босқичдан иборат. Дастлабкиси шаҳар, кейингиси туман мактаблари миқёсида алоҳида-алоҳида уюштирилади. Охирги турда туман-у шаҳар ўқувчилари бирваракайига куч синашадилар. Танлов шартлари ва якунлари "Каттақўрғон тонги" газетасида ёритиб борилади. Ғолиблар Болта Қодиров ўз шахсий сармояси ҳисобидан таъсис этган совринлар билан тақдирланадилар. Ҳар бирига қизиқарли математикага оид ўқув адабиётлари ва қўлланмалари, шунингдек, пул мукофоти топширилади.

Сўнгги пайтларда Болта Қодиров ўқувчиларни моддий-маънавий рағбатлантириш ҳамда ўз фанига қизиқтиришнинг яна бир ажойиб йўлини топди. Ўқув йилининг ҳар чорагида мактаб олимпиадалари ўтказишни доимий анъанага айлантирди. Унинг натижасига кўра, ғолиблар энг яхши ёш математик сифатида тақдирланибгина қолмай, чорак ниҳоясигача Болта Қодиров ажратган стипендия соҳибига ҳам айланадилар.

Эҳтимол, баъзи ўқитувчилар мактабдан олаётган маошига қаноат қилмай, дарсдан бўш вақтларида ўзларини тижоратга ураётган, ҳатто, бозор иқтисодиёти баҳона, касбини ўзгартираётган бугунги кунда Болта Қодиров ҳалол пешона тери эвазига топган маблағининг муайян қисмини турли танлову мусобақаларга сарфлаётгани кимларнидир ажаблантирар. Эҳтимол, юртимизда саховатпеша инсонлар тобора кўпайиб, қай бир тадбиркор ясли-боғча ёки мактаб қураётган, қай бир фермер кам таъминланган оилалар фарзандларини кийим-кечак ва ўқув қуроллари билан таъминлаётган бир пайтда оддий математика муаллими қилаётган ишлар арзимасдек туюлар. Лекин яхшиликнинг чеки-чегараси бўлмаганидек, ҳимматнинг ҳам катта-кичиги бўлмайди. Айниқса, у илм-фанни ривожлантиришга, ёшлар билимини мустаҳкамлашга, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишга хизмат қилса.

— Истиқлол йилларида ҳар томонлама соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаб вояга етказиш, ўқитувчи ва мураббийлар обрў-эътиборини кўтариш жамиятимизнинг устувор вазифаларидан бирига айланди, — дейди у янги режалари ҳақида сўз юритаркан. — Бутун дунёда таълимнинг ўзбек модели сифатида эътироф этилаётган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, "Таълим тўғрисида"ги Қонун, "2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури тўғрисида"ги Фармон, Вазирлар Маҳкамасининг "Ўқитувчилар меҳнатини қўшимча рағбатлантиришга доир эксперимент ўтказиш ва халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг тармоқ сеткасига ўтиш тўғрисида"ги қарори ана шу мақсадларга йўналтирилган. 2005 йилнинг Сиҳат-саломатлик йили деб эълон қилиниши эса жамиятимиз ҳаётида яна бир муҳим воқеа бўлди. Шу муносабат билан Юртбошимиз имзо чеккан Фармойишда инсон ҳам жисмонан, ҳам маънан етук бўлиши учун болалигиданоқ саломатлиги учун зарарли ва хатарли одатларга ўрганмаслиги зарурлиги таъкидланди. Мен шуни назарда тутиб, янги йилдан эътиборан яна бир ишга қўл урмоқчиман. Ўқувчилар ўртасида математика фани билан боғлиқ спорт мусобақаларини ташкиллаштириб, энг яхши кўрсаткичга эришганларни ўз ҳисобимдан рағбатлантириб бормоқчиман...

Абдунаби ҲАЙДАРОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Ғазалкент шаҳридаги "Ғазалкент" очиқ акциядорлик жамияти нафақат Бўстонлиқ тумани, балки бошқа ҳудудлардан ҳам мева ва сабзавотларни қабул қилиб, қайта ишлайди. Корхона томонидан кунига бир неча тонна мазали мураббо, қиём, шарбатлар, сабзи икраси, томат пастаси ва тузланган сабзавотлар буюртмачиларга етказиб берилмоқда. Жамият маҳсулотларига чет мамлакатларда ҳам талаб катта. Ўтган йили Россиянинг Краснодар ўлкасида унинг савдо уйи очилди. Шунингдек, корхонада тайёрланаётган турли хил маҳсулотлар МДҲдаги бошқа республикаларга ҳам экспорт қилиняпти.

СУРАТДА: томат қуйиш цехи оператори Йўлдош Норбеков.

Даврон АҲМАД олган сурат.

Ҳаж зиёрати бошланди

Истиқлол шарофати билан мамлакатимизда миллий қадриятларимиз ва урф-одатларимиз қайта тикланди. Ҳар йили минглаб ватандошларимиз ҳаж амалларини адо этиш имкониятига эга бўлдилар. Бу йил ҳам тўрт минг нафардан зиёд юртдошимиз муборак ҳаж сафарига отланди.

5 январь куни Тошкент аэропортидан беш юз нафарга яқин ҳамюртимиз Саудия Арабистонига жўнаб кетди.

Уларга ҳар томонлама қулайлик яратиш мақсадида бир неча кишидан иборат ишчи гуруҳи Саудия Арабистонига жўнаб кетган. Гуруҳ аъзолари ҳамюртларимизни кутиб олиш, меҳмонхоналарга жойлаштириш, транспорт хизмати кўрсатиш билан боғлиқ барча масалаларни ҳал қиладилар.

Умид қиламизки, ҳамюртларимиз муборак ҳаж сафарини адо этиш чоғида мустақил мамлакатимизнинг тинчлик-осойишталигини, доимо барқарор ривожланишини, Юртбошимиз Ислом Каримовнинг эл-юрт фаровонлиги йўлида олиб бораётган барча хайрли ишларини доимо Яратганнинг ўзи қўллаб-қувватлашини сўраб дуо қиладилар.

Олим НОРБЕКОВ,
ЎзА мухбири.

Қирқиш чизиғи

Буклаш чизиғи

Қирқиш чизиғи

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

МУҲОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ТАБИИЙ ҲУДУДЛАР ТЎҒРИСИДА

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш, муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат.

2-модда. Ушбу Қонуннинг асосий вазифалари

Ушбу Қонуннинг асосий вазифалари типик, ноёб, қимматли табиий объектлар ва мажмуаларни, ўсимликлар ва ҳайвонларнинг ирсий фондини сақлаб қолишдан, инсон фаолиятининг табиатга салбий таъсир кўрсатиши олдини олишдан, табиий жараёнларни ўрганишдан, атроф табиий муҳит мониторингини олиб боришдан, экологик маърифат ва тарбияни такомиллаштиришдан иборат.

3-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги Қонун ҳужжатлари ушбу Қонун ва бошқа Қонун ҳужжатларидан иборатдир.

Қорақалпоғистон Республикасида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш, муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги муносабатлар Қорақалпоғистон Республикаси қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги Қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

4-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар

Ернинг ва (ёки) сув кенгликларининг (акваторияларнинг) устувор экологик, илмий, маданий, эстетик, рекреация ва санитария-соғломлаштириш аҳамиятига молик бўлган, хўжалик мақсадидаги доимий ёки вақтинча фойдаланишдан тўлиқ ёки қисман

2

мўлжалланган муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари ҳисобланади.

Мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари махсус ваколатли давлат органининг тақдимномаси бўйича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан давлат табиатни муҳофаза қилиш муассасаси шаклида ташкил этилади.

Мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари бундай қўриқхоналар тўғрисидаги, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган низом асосида фаолият кўрсатади.

22-модда. Мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналарининг режими

Мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари ҳудудида ҳар қандай фаолият тақиқланади, илмий-тадқиқот, рекреация фаолияти, атроф табиий муҳит мониторингини юритиш, шунингдек, пичан ўриш ва чорва моллар ўтлатиш, ёввойи ўсимликларни озиқ-овқат мақсадлари учун, мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари ходимларининг ва мазкур қўриқхоналарнинг қўриқланма зоналарида яшовчи фуқароларнинг ўз эҳтиёжлари учун ёввойи ҳолда ўсадиган ўсимликларнинг доривор ва техник хом ашёсини тайёрлаш (йиғиш) бундан мустасно.

V. ТАБИАТ БОҒЛАРИ

23-модда. Табиат боғларини ташкил этиш

Алоҳида экологик, маданий ва эстетик қимматга эга бўлган табиий объектлар ва мажмуаларни табиатни муҳофаза қилиш йўналишидаги, рекреация, илмий ва маданий мақсадларда сақлаб қолиш ҳамда улардан фойдаланиш учун мўлжалланган муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар табиат боғлари ҳисобланади.

Табиат боғлари махсус ваколатли давлат органининг тақдимномасига биноан, тегишинча, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ёки маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарорлари билан давлат табиатни муҳофаза қилиш муассасаси шаклида ташкил этиладиган миллий табиат боғлари ва маҳаллий аҳамиятга молик табиат боғларига бўлинади.

Табиат боғлари бундай боғлар тўғрисидаги, улар қайси давлат органларининг тасарруфида бўлса, шу давлат органлари томонидан тасдиқланадиган низомлар асосида фаолият кўрсатади.

24-модда. Табиат боғларининг ҳудудлари

Табиат боғларининг ҳудуди табиат боғларига фойдаланишга бериб қўйиладиган ер участкаларида, шунингдек, бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг

11

бундай ёдгорликларнинг режимини таъминлаш мажбуриятлари юклатилади.

Диний мақсадларда фойдаланиладиган давлат табиат ёдгорликлари диний ташкилотларга ёки жисмоний шахсларга бундай ёдгорликларни ободонлаштириш ва асраш ишларини амалга ошириш шарти билан фойдаланишга ёки ижарага берилиши мумкин.

VII. АЙРИМ ТАБИИЙ ОБЪЕКТЛАР ВА МАЖМУАЛАРНИ САҚЛАБ ҚОЛИШ, ТАКРОР КЎПАЙТИРИШ ВА ТИКЛАШ УЧУН МЎЛЖАЛЛАНГАН ҲУДУДЛАР

29-модда. Айрим табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган ҳудудларнинг турлари

Айрим табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган ҳудудлар буюртма қўриқхоналар, табиий питомниклар ва балиқ хўжалиги зоналари тариқасида ташкил этилади.

30-модда. Буюртма қўриқхоналар

Айрим табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар буюртма қўриқхоналар ҳисобланади.

Буюртма қўриқхоналар қуйидаги турларга бўлинади:

ўсимликлар ва ҳайвонларнинг қимматли, ноёб ва йўқолиб кетиш хавфи остида турган турларини, тирик организмларнинг кўчиб ўтиш йўлларини сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган биологик (ботаник, зоологик) буюртма қўриқхоналар;

айрим қазилма объектлар ва уларнинг мажмуаларини сақлаб қолиш учун мўлжалланган палеонтологик буюртма қўриқхоналар;

қимматли сув объектларини сақлаб қолиш учун мўлжалланган гидрологик (ботқоқ, кўл, дарё) буюртма қўриқхоналар;

нодир геологик ва минералогик ҳосилаларни сақлаб қолиш учун мўлжалланган геологик ва минералогик буюртма қўриқхоналар.

Буюртма қўриқхоналар умумдавлат ёки маҳаллий аҳамиятга молиқ бўлиши мумкин.

31-модда. Буюртма қўрикхоналарни ташкил этиш

Умумдавлат аҳамиятига молик буюртма қўриқхоналар махсус ваколатли давлат органининг тақдимномаси, шунингдек, юридик ёки жисмоний шахсларнинг илтимосномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан ташкил

14

Мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари ва табиат боғлари ихтиёрига ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган маблағлардан ташқари, фуқароларнинг муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга кириб чиқиши ва табиий ресурслардан фойдаланиш учун рухсатномалар беришдан, рекреация, туристик-экскурсия йўналишидаги ва қонун ҳужжатларида йўл қўйиладиган бошқа фаолиятдан келган даромадлар ҳам берилади.

Давлат буюртма қўриқхоналарини, давлат табиат ёдгорликларини ташкил этиш, муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш учун маблағлар мазкур муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар қайси маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, давлат органлари тасарруфида бўлса, шу маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, давлат органлари томонидан ажратилади.

Хусусий буюртма қўриқхоналар ва табиий питомниклар қайси юридик ва жисмоний шахсларнинг тасарруфида бўлса, шу юридик ва жисмоний шахсларнинг маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга етказилган зарарнинг ўрнини қоплашга қаратилган тушумлардан, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг режимини бузганлик учун ундирилган жарима пулларидан, фуқароларнинг муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга кириб чиқиши ва табиий ресурслардан фойдаланиш учун рухсатномалар беришдан тушган маблағлардан, рекреация, туристик-экскурсия йўналишидаги ва бошқа фаолиятдан келган даромадлардан, юридик ва жисмоний шахсларнинг хайрия ёрдамларидан табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун фойдаланилади.

48-модда. Низоларни ҳал қилиш

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш, муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги низолар Қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал қилинади.

49-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги Қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги Қонун ҳужжатларини бузганликда айбдор шахслар белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 3 декабрь.

23

лар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари асосида ташкил этилиши мумкин.

Давлатлараро муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг режими Ўзбекистон Республикасининг Қонун ҳужжатлари ва халқаро шартномаларига мувофиқ белгиланади.

46-модда. Қўриқланма зоналар

Давлат қўриқхоналари, буюртма қўриқхоналар ва давлат табиат ёдгорликлари билан чегарадош ҳудудлар қўриқланма зоналар ҳисобланади. Қўриқланма зоналарда ана шу муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга салбий таъсирнинг олдини олиш учун хўжалик мақсадидаги ва бошқа тарздаги фаолият чекланади ёки тақиқланади.

Қўриқланма зоналарнинг ўлчамлари ва режими, шунингдек ер участкаларини сақлаш вазифаси муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш билан бир вақтда белгиланади.

Давлат қўриқхонаси қўриқланма зонасининг бир қисми экологик туризмни ташкил этиш, мазкур ҳудуд учун хос бўлган ноёб ҳамда йўқолиб кетиш хавфи остида турган ўсимликлар ва ҳайвонларнинг турларини кўпайтириш мақсадида табиий питомниклар барпо этиш учун ҳамда қўриқхонанинг бошқа эҳтиёжлари учун шу қўриқхонанинг ўзига топширилиши мумкин.

47-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни молиялаштириш

Давлат қўриқхоналари, мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари ҳамда табиат боғлари қуйидагилар ҳисобидан молиялаштирилади:

Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари;

табиатни муҳофаза қилиш фондлари маблағлари;

илмий-тадқиқот, табиатни муҳофаза қилиш, реклама-ноширлик ва маърифий фаолиятдан келадиган даромадлар;

муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга етказилган зарарнинг ўрнини қоплашга қаратилган тушумлар;

муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг режимини бузганлик учун ундирилган жарима пуллари;

мусодара этилган овчилик қуроллари ва балиқчилик асбобларини реализация қилишдан, Қонунга хилоф равишда қўлга киритилган ўлжа маҳсулотни сотишдан тушган пуллар;

юридик ва жисмоний шахсларнинг хайрия ёрдамлари;

қонун ҳужжатларида тақиқланмаган бошқа тушумлар.

чиқарилган участкалари муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар ҳисобланади.

Табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш мақсадида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларда муҳофаза қилиш ва фойдаланиш режими (бундан буён матнда режим деб юритилади) ўрнатилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар биологик, ландшафт ранг-баранглигини таъминлаш ва экологик мувозанатни сақлаб туриш учун мўлжалланган яхлит экологик тизимни ташкил этади.

5-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг тоифалари

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар белгиланган мақсади ва режимига қараб қуйидаги тоифаларга бўлинади:

давлат қўриқхоналари;

мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари;

табиат боғлари;

давлат табиат ёдгорликлари;

айрим табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган ҳудудлар;

муҳофаза этиладиган ландшафтлар;

айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудлар.

6-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга бўлган мулк ҳуқуқи

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат мулкидир ва унинг муҳофазасидадир.

Ер участкалари ва бошқа табиий объектлар хусусий буюртма қўриқхоналар ҳамда табиий питомниклар ташкил этиш учун юридик ва жисмоний шахсларга фойдаланишга берилиши мумкин.

7-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ер участкалари ва акватория участкалари

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ер участкалари табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш ва рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига киради.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ер участкалари ва акватория участкаларида мазкур ҳудудлардан фойдаланишнинг белгиланган мақсадига зид ҳар қандай фаолият тақиқланади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ҳолатига салбий таъсир кўрсатадиган ёки кўрсатиши мумкин бўлган фаолиятни чеклаш ёки тақиқлаш учун ер участкаларини сақлаш вазифаси белгиланади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил

атроф табиий муҳит мониторингини юритиш бундан мустасно. Давлат қўриқхоналарида ёнғинга қарши тадбирлар ўтказилишига йўл қўйилади.

Давлат қўриқхоналари ҳудудида ҳамда уларнинг қўриқланма зоналарида тирик организмларнинг янги ва кенжа турларини иқлимлаштириш мақсадида жойлаштириш тақиқланади.

Давлат қўриқхоналарининг ёки улар қайси давлат органларининг тасарруфида бўлса, шу давлат органларининг ходими ҳисобланмайдиган фуқароларнинг давлат қўриқхоналари ҳудудида бўлишига уларда ана шу органлар ёки давлат қўриқхонаси маъмурияти берган рухсатнома бўлган тақдирда йўл қўйилади.

20-модда. Давлат қўриқхоналарида илмий-тадқиқот фаолияти

Давлат қўриқхоналарида илмий тадқиқотлар бундай қўриқхоналар штатидаги илмий ходимлар томонидан ўтказилади. Шартнома асосида бошқа илмий ташкилотлар ва мутахассислар жалб этилиши мумкин.

Давлат қўриқхоналарида олимлар кенгашлари (илмий кенгашлар) тузилади.

Давлат қўриқхоналарида атроф табиий муҳит мониторинги юритилиши шарт.

Давлат қўриқхоналаридаги илмий-тадқиқот фаолияти натижалари, агар улар Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг ва табиатни муҳофаза қилиш фондларининг маблағлари ҳисобига олинган бўлса, давлат мулки ҳисобланади. Юридик ва жисмоний шахсларнинг маблағлари ҳисобига олинган илмий-тадқиқот фаолияти натижаларига бўлган мулк ҳуқуқи давлат қўриқхоналари билан мазкур шахслар ўртасида тузилган шартнома билан белгиланади. Давлат қўриқхоналари илмий-тадқиқот фаолияти натижаларидан текин фойдаланадилар.

Давлат қўриқхоналарининг табиий объектлари ва мажмуалари ҳолати тўғрисидаги илмий ахборот эълон қилиниши керак. Давлат қўриқхоналари ўз матбуот нашрларига эга бўлиши мумкин.

Давлат қўриқхоналарининг илмий фондлари муддатсиз сақланиши керак.

Давлат қўриқхоналарининг илмий тадқиқотларини мувофиқлаштириб боришни Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси амалга оширади.

IV. МАЖМУА (ЛАНДШАФТ) БУЮРТМА ҚЎРИҚХОНАЛАРИ

21-модда. Мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналарини ташкил этиш

Алоҳида экологик қимматга эга бўлган табиий объектлар ва мажмуаларни асл ҳолатида сақлаш учун

этилади.

Маҳаллий аҳамиятга молик буюртма қўриқхоналар махсус ваколатли давлат органининг тақдимномаси, шунингдек юридик ёки жисмоний шахсларнинг илтимосномасига биноан маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари билан ташкил этилади.

Буюртма қўриқхоналар фаолият муддатлари кўрсатилмаган ҳолда (муддатсиз) ёки камида ўн йил муддатга ташкил этилади.

Буюртма қўриқхоналар давлатга қарашли ёки хусусий бўлиши, юридик шахс ташкил этган ҳолда ёки юридик шахс ташкил этмаган ҳолда бўлиши мумкин.

Хусусий буюртма қўриқхоналарни ва юридик шахс ташкил этган ҳолдаги давлат буюртма қўриқхоналарини ташкил этиш учун ер участкалари ва айрим табиий объектлар белгиланган тартибда берилади.

32-модда. Буюртма қўриқхоналарнинг режими

Буюртма қўриқхоналарнинг ҳудудида, мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналарини истисно этганда, айрим табиий объектлар ва мажмуаларга зарар етказиши мумкин бўлган ҳар қандай фаолият доимий равишда ёки вақтинча чекланади ёки тугатилади.

Юридик шахс ташкил этмаган ҳолдаги давлат буюртма қўриқхоналари жойлашган ҳудудлар ер эгаларининг, ердан фойдаланувчиларнинг, шунингдек ер участкалари ижарачилари ва мулкдорларининг хўжалик мақсадидаги фойдаланишидан олиб қўйилмайди. Мазкур буюртма қўриқхоналар қайси юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларида ва (ёки) акватория участкаларида ташкил этилган бўлса, шу юридик ва жисмоний шахслар буюртма қўриқхоналарнинг белгиланган режимига риоя этишлари шарт.

Ҳар бир буюртма қўриқхона режимининг хусусиятлари, мазкур буюртма қўриқхона қайси давлат органлари, юридик ва жисмоний шахслар тасарруфида бўлса, шу давлат органлари, юридик ва жисмоний шахслар томонидан тасдиқланадиган низомда белгиланади.

33-модда. Табиий питомниклар

Ўсимликлар ва ҳайвонларнинг айрим турларига зарур шароит яратиш йўли билан уларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар табиий питомниклар ҳисобланади.

Табиий питомниклар юридик ёки жисмоний шахсларнинг илтимосномасига биноан маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари билан ташкил этилади.

лар қазиб олиш ва сув объектлари ҳолатига таъсир қиладиган бошқа ишларни бажаришга фақат табиатни муҳофаза қилиш, қишлоқ ва сув хўжалиги органларининг, шунингдек, геология ташкилотларининг рухсатномаси билан йўл қўйилади.

Аҳоли пунктлари ҳудудида хўжаликлараро ер тузиш ва режалаштириш ўтказилаётганда сувни муҳофаза қилиш зоналарининг, соҳил бўйи минтақаларининг ва сув объектлари санитария муҳофазаси зоналарининг чегараларини ўзгартириш табиатни муҳофаза қилиш, қишлоқ ва сув хўжалиги органлари ҳамда санитария назорати органлари билан келишиб олиниши лозим.

Сувни муҳофаза қилиш зоналари ва соҳил бўйи минтақалари режими ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналарига ҳам татбиқ этилади.

Сувни муҳофаза қилиш зоналари, соҳил бўйи минтақалари, сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари ҳамда ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналарини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тартиби ҳамда шартлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

IX. АЙРИМ ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРНИ БОШҚАРИШ УЧУН МЎЛЖАЛЛАНГАН ҲУДУДЛАР

42-модда. Айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудларнинг турлари

Ўрмон фондининг эрозияга қарши барпо этилган ўрмонлар, шаҳар ўрмонлари, шаҳарларнинг, бошқа аҳоли пунктлари ва саноат марказларининг яшил минтақалари атрофидаги ўрмонлар, алоҳида қимматли ўрмонлар, ёнғоқзорлар, мевали дарахтзорлар, илмий ёки тарихий аҳамиятга молик ўрмонлар эгаллаган ерлари, шунингдек, овчилик хўжаликларининг ўсимлик ва ҳайвонот дунёсидан оқилона фойдаланиш учун мўлжалланган ер участкалари айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудлар жумласига киради.

43-модда. Айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудларнинг режими

Айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудларда тирик организмларнинг янги ва кенжа турларини иқлимлаштириш мақсадида жойлаштириш ҳамда ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига зарар етказиши мумкин бўлган бошқа фаолият тақиқланади.

да пуллик асосда амалга оширилиши мумкин.

Айрим муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларда аҳолининг тарихан қарор топган тарзда яшаши мазкур ҳудудларнинг режимига риоя этиш шарти билан сақлаб қолиниши мумкин.

9-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги давлат назорати

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги давлат назорати Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан амалга оширилади.

10-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш,муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишда фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда фуқароларнинг иштироки

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролар муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш, муҳофаза қилиш ҳамда улардан фойдаланиш тадбирларини амалга оширишда давлат органларига кўмаклашадилар. Давлат органлари ана шу тадбирларни амалга ошираётганда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат, нотижорат ташкилотлари ва фуқароларнинг таклифларини инобатга оладилар.

Айрим муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни бошқаришга аҳолини жалб этиш мақсадида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, шунингдек фуқаролар вакилларидан маҳаллий давлат ҳокимияти органлари қарори билан маслаҳатлашув комиссиялари тузилиши мумкин. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ва уларнинг қўриқланма зоналарини ташкил этиш тўғрисидаги, ана шу ҳудудларда яшовчи аҳолининг манфаатларига дахлдор қарорлар маслаҳатлашув комиссияларининг хулосалари инобатга олинган ҳолда қабул қилинади.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролар тегишли давлат органларидан муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида ахборотлар талаб қилиш ҳамда олиш ҳуқуқига эга.

Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролар муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар ташкил этилаётган, муҳофаза қилинаётган ҳамда улардан фойда-

16-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни бошқариш режалари

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни бошқариш режалари табиий объектлар ва мажмуаларни муҳофаза қилиш ҳамда улардан фойдаланиш бўйича барча ташкилий, табиатни муҳофаза қилиш йўналишидаги, техникавий ва бошқа тадбирлардан иборат.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни бошқариш режалари тасарруфида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар бўлган давлат органлари, юридик ва жисмоний шахслар томонидан тасдиқланади. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни бошқариш режаларининг лойиҳалари давлат экология экспертизасидан ўтказилиши керак.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни бошқариш режаларини ишлаб чиқиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан белгиланади.

17-модда. Табиий ҳудудларни муҳофаза қилишни ташкил этиш

Давлат қўриқхоналари, мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари, табиат боғлари ва давлат биосфера резерватларини муҳофаза қилиш қўриқлов ходимлари томонидан амалга оширилади ҳамда мазкур муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисидаги низомлар билан тартибга солинади. Қўриқлов ходимлари давлат қўриқхоналари, мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналари, табиат боғлари, давлат биосфера резерватлари штатида турадилар ҳамда табиатни муҳофаза қилиш давлат инспекторларининг барча ҳуқуқлари ва имтиёзларидан фойдаланадилар.

Давлат буюртма қўриқхоналари ва табиий питомникларни муҳофаза қилиш, бундай қўриқхона ва питомниклар қайси юридик шахсларнинг ер участкаларида жойлашган бўлса, шу юридик шахслар томонидан амалга оширилади.

Давлат табиат ёдгорликларини муҳофаза қилиш, бундай ёдгорликлар қайси юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларида жойлашган бўлса, шу юридик ва жисмоний шахслар томонидан амалга оширилади.

Агар давлат буюртма қўриқхоналари ва давлат табиат ёдгорликлари юридик ҳамда жисмоний шахсларга берилмаган ер участкаларида жойлашган бўлса, уларнинг муҳофаза қилинишини таъминлаш маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ва махсус ваколатли давлат органлари зиммасига юклатилади.

Сувни муҳофаза қилиш зоналари, соҳил бўйи минтақалари ҳамда ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналарини муҳофаза қилиш, улар қайси қиш-

ни сақлаш вазирлигининг биргаликдаги тақдимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан ташкил этилади.

Маҳаллий аҳамиятга молик курорт табиий ҳудудлар Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг биргаликдаги тақдимномасига биноан маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари билан ташкил этилади.

37-модда. Курорт табиий ҳудудларнинг режими

Курорт табиий ҳудудлар учта зонага бўлинади.

Биринчи зонага даволаш хоссаларига эга манбалар, шифобахш балчиқ қатламлари бор ҳудудлар киради. Бундай зонада ҳар қандай фаолият тақиқланади, даволаш хоссаларига эга манбалар ва балчиқ билан даволаш шифохоналарини ободонлаштириш учун зарур иншоотлар қуриш бундан мустасно.

Иккинчи зонага санаторийлар, пансионатлар ва дам олиш уйларининг ҳудудлари киради. Бу зонада даволаш ва дам олишни ташкил этиш учун зарур бўлган фаолиятни истисно этганда ҳар қандай фаолият, шунингдек, бу ҳудудда вақтинча истиқомат қиладиган тиббиёт ходимлари ва хизмат кўрсатувчи ходимлардан ташқари бошқа аҳолининг яшаши тақиқланади.

Учинчи зонага санаторийлар, пансионатлар ва дам олиш уйларига туташ ҳудудлар киради. Бу зонада даволаш манбаларига, шифобахш балчиқ қатламларига зарар етказмайдиган ва дам олиш ҳамда даволаниш шароитларини ёмонлаштирмайдиган чекланган хўжалик фаолияти юритишга рухсат этилади.

Курорт табиий ҳудудлар доирасида қуйидагилар тақиқланади:

фойдали қазилмаларни қазиб олиш, минерал сувлар ва шифобахш балчиқ қазиб олиш бундан мустасно;

кимё, целлюлоза-қоғоз ва металлургия саноати корхоналарининг фаолияти;

дарахт ва буталарни кесиш (парваришлаш йўсинидаги ва санитария мақсадидаги кесиш бундан мустасно);

заҳарли кимёвий моддаларни қўлланиш;

ҳаром ўлган чорва моллар кўмиладиган жойларни ташкил этиш;

заҳарли кимёвий моддалар ва минерал ўғитлар омборларини қуриш;

чиқиндиларни сақлаш ва кўмиш;

жойнинг гидрологик режимини ўзгартириш.

38-модда. Рекреация зоналари

Туризм ва аҳолининг оммавий дам олишини таш-

Корхона ва ташкилотлар диққатига!

ДАВЛАТ АРХИТЕКТУРА ВА ҚУРИЛИШ ҚЎМИТАСИ

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИНИНГ ҚУРИЛИШДА ТАНЛОВ САВДОЛАРИ ВА НАРХЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ҲУДУДИЙ КОНСАЛТИНГ МАРКАЗИ

қурилишни тўлалигича қуриб фойдаланишга топшириш шарти билан танлов савдоси ўтказилишини эълон қилади:

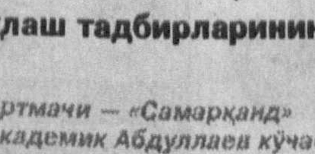

«Самарқанд» аэропорти тартибли қўриқлаш тадбирларининг иншооти қурилиши.

Қурилиш ишларини бажариш муддати — 3 ой. Буюртмачи — «Самарқанд» халқаро аэропорти. Манзили: Самарқанд шаҳри, академик Абдуллаев кўчаси, 1-уй. Телефон: 32-09-94. Қурилиш ишлари «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий компанияси маблағлари ҳисобидан молиялаштирилади.

Талабгор сифатида иштирок этаётган корхона ва ташкилотлар қуйидаги талабларга мос келишлари керак: *танлов савдолари предмети қийматининг камида 20 фоизи миқдоридаги айланма маблағларнинг ёки кўрсатиб ўтилган маблағларни беришга банк кафолатномаси, ишлаб чиқариш базалари,ишлар (хизматлар)ни бажариш учун зарур бўлган меҳнат ресурслари ва мутахассислар мавжудлиги, танловга қўйилган объектга ўхшаш иншоотларда ишлаганлик тажриба ва кўникмаларга, шартномалар тузиш юзасидан фуқаролик-муомала ҳуқуқий лаёқатга эга бўлишлари лозим.*

Савдода қатнашиш ва танлов савдоси ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан савдо ташкилотчиси — Самарқанд вилоятининг қурилишда танлов савдолари ва нархларни шакллантириш ҳудудий консалтинг марказига қуйидаги манзилга:

Самарқанд шаҳри, Кўксарой майдони, корпус 2-«Г», 208-хона мурожаат қилиш мумкин. Телефонлар: 31-13-51, 33-32-00.

Ҳужжатларнинг бир тўплами (комплект) қиймати — 40 минг сўм.

Таклифлар (оферталар)ни савдо ташкилотчисига тақдим этишнинг охирги муддати — оферталар очилиш куни ва соати. Таклифлар (оферталар) очилиши эълон матбуотда чоп этилгандан бошлаб камида 30 кундан кейин қуйидаги манзилда: Самарқанд шаҳри, Кўксарой майдонида, соат 18.00 да Самарқанд вилояти ҳокимлиги биносининг кичик мажлислар залида ўтказилади.

Йўлсозлар

Мамлакатимизда йўллар қурилишига алоҳида эътибор берилмоқда. Биргина Камчиқ довонидаги пойтахт билан Фарғона водийсини боғловчи йўлни эсланг. Бу ерда йўлсозлар қисқа муддат ичида ҳайратомуз ишларни амалга оширдилар. Ана шу фидойи йўлсозлар орасида Сулаймон Тўхтаназаров ҳам бор. Сулаймон ака, бир неча йилдирки, довондаги асфальт заводида ишлаб, ҳамкасбларига ўрнак бўлаётир.

СУРАТДА: ишчи Сулаймон Тўхтаназаров.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Корхона ва ташкилотлар диққатига!

ДАВЛАТ АРХИТЕКТУРА ВА ҚУРИЛИШ ҚЎМИТАСИ

НАВОИЙ ВИЛОЯТИ ҚУРИЛИШДА ТАНЛОВ САВДОСИ ВА НАРХЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ҲУДУДИЙ КОНСАЛТИНГ МАРКАЗИ

танлов савдосини эълон қилади.

1. **Навоий вилояти, Қизилтепа тумани электртармоқлар корхонаси маъмурий биносини таъмирлаш ишлари.**

Буюртмачи — Навоий шаҳри, Низомий кўчаси, 22-уйда жойлашган «Навоий электртармоқлари» ОАЖ бошқаруви. Қурилиш ишлари «Навоий электртармоқлари» ОАЖ бошқаруви ҳисобидан олиб борилади.

2. **Навоий вилояти, Конимех туманида суд маъмурий биноси қурилиши.**

Буюртмачи — Навоий шаҳри, М.Улуғбек кўчаси, 21-уйда жойлашган Навоий вилояти судлар департаменти. Қурилиш ишлари давлат бюджети ҳисобидан олиб борилади.

Талабгор сифатида қатнашаётган корхона ва ташкилотлар қуйидаги талабларга мос келишлари керак: *танлов савдолари предмети қийматининг камида 20 фоизи миқдоридаги бўш айланма маблағларининг ёки кўрсатиб ўтилган маблағларни беришга банк кафолатномаси, ишлар (хизматлар)ни бажариш учун зарур бўлган меҳнат ресурслари ва мутахассисларнинг мавжудлиги, шартномалар тузиш юзасидан фуқаролик-муомала ҳуқуқий лаёқат ва устав сармоясининг миқдори, танлов объектига ўхшаш объектларда ишлаш тажрибасининг мавжудлиги, ўз кучлари билан илгари бажарилган иш ҳажмлари тўғрисидаги маълумотлар, танлов объектида ўз кучлари билан бажариладиган ишларнинг мўлжалланаётган ҳажми (фоизларда).*

Танлов савдоларида қатнашувчиларга буюртмачи томонидан бошқа талаблар ҳам қўйилиши мумкин.

Савдода қатнашиш ва тендер ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан савдо ташкилотчиси ***— Навоий шаҳри, С.Айний кўчаси, 32-уйда жойлашган республика бошқармасининг Навоий вилояти қурилишда танлов савдоси ва нархларни шакллантириш марказига мурожаат қилиш мумкин. Тел./факс: 225-53-85.***

Ҳужжатлар бир тўпламининг (комплект) қиймати қурилиш учун — 50 минг сўм.

Таклифлар (оферталар)ни савдо ташкилотчисига тақдим этишнинг охирги муддати — оферталар очилиш куни ва соати. Таклифлар (оферталар) очилиши эълон матбуотда чоп этилгандан бошлаб,камида 30 кундан кейин ўтказилади.

Ушбу жойда СИЗНИНГ рекламангиз бўлиши мумкин эди!

«Халқ сўзи»даги Реклама — бизнесингизни қўллаб-қувватлайди!

Сизни қуйидаги манзилда кутамиз: Тошкент ш., Матбуотчилар к., 32-уй, 242-хона. Тел.: 136-09-25, 132-10-63. E-mail: Xalk_suzi@rambler.ru

Табиий питомниклар давлатга қарашли ёки хусусий, юридик шахс ташкил этган ҳолда ёки юридик шахс ташкил этмаган ҳолда бўлиши мумкин.

Хусусий табиий питомникларни ва юридик шахс ташкил этган ҳолдаги давлат табиий питомникларини ташкил қилиш учун ер участкалари ва айрим табиий объектлар белгиланган тартибда берилади.

Табиий питомник қайси ўсимликлар ва ҳайвонлар учун мўлжалланган бўлса, шу питомникнинг ҳудудида шу ўсимликлар ва ҳайвонларнинг сақлаб қолиниши, такрор кўпайтирилиши ва тикланишига хавф соладиган ҳар қандай фаолият тақиқланади.

34-модда. Балиқ хўжалиги зоналари

Сув объектларини ёки уларнинг қисмларини ўз ичига оладиган, ноёб ва йўқолиб кетиш хавфи остида турган балиқлар ва бошқа сув организмлари турларини сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун, шунингдек, балиқ хўжалиги эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар балиқ хўжалиги зоналари ҳисобланади.

Балиқ хўжалиги зоналари табиатни муҳофаза қилиш, қишлоқ ва сув хўжалиги органларининг тақдимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан ташкил этилади.

Балиқ хўжалиги зоналарида балиқлар ва бошқа сув организмларининг сақлаб қолиниши, такрор кўпайтирилиши ва тикланишига хавф соладиган ҳар қандай фаолият тақиқланади.

VIII. МУҲОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ЛАНДШАФТЛАР

35-модда. Муҳофаза этиладиган ландшафтларнинг турлари

Курорт табиий ҳудудлар, рекреация зоналари, сувни муҳофаза қилиш зоналари, соҳил бўйи минтақалари, сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари, ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналари муҳофаза этиладиган ландшафтлар жумласига киради.

36-модда. Курорт табиий ҳудудлар

Даволаш ва соғломлаштириш хоссаларига, минерал манбаларга, шифобахш балчиқ қатламларига, қулай иқлим ва бошқа шароитларга эга, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар курорт табиий ҳудудлар ҳисобланади.

Курорт табиий ҳудудлар умумдавлат ва маҳаллий аҳамиятга молик бўлиши мумкин.

Умумдавлат аҳамиятига молик курорт табиий ҳудудлар Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқ-

Буклаш чизиғи

лоқ ва сув хўжалиги органлари, юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларида ташкил этилган бўлса, шу қишлоқ ва сув хўжалиги органлари, юридик ва жисмоний шахслар томонидан амалга оширилади.

Сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари ички ишлар органлари томонидан қўриқланади.

Курорт табиий ҳудудларни ва рекреация зоналарини муҳофаза қилиш маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан таъминланади.

Айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудлар ўрмон қўриқчилари ва овчилик хўжаликларининг егерлик хизмати томонидан муҳофаза қилинади.

Балиқ хўжалиги зоналарини муҳофаза қилиш балиқчилик билан шуғулланувчи юридик ва жисмоний шахслар ҳамда табиатни муҳофаза қилиш органлари томонидан таъминланади.

Хусусий буюртма қўриқхоналар ва табиий питомникларни муҳофаза қилиш, улар қайси юридик ва жисмоний шахслар тасарруфида бўлса, шу юридик ва жисмоний шахслар томонидан таъминланади.

Қўриқланма зоналар давлат қўриқхоналари, буюртма қўриқхоналар ва давлат табиат ёдгорликларини муҳофаза қилиш қайси давлат органлари, юридик ва жисмоний шахслар зиммасига юклатилган бўлса, шу давлат органлари, юридик ва жисмоний шахслар томонидан муҳофаза қилинади.

III. ДАВЛАТ ҚЎРИҚХОНАЛАРИ

18-модда. Давлат қўриқхоналарини ташкил этиш

Табиий объектлар ва мажмуаларни муҳофаза қилишнинг қаттиқ режимига эга бўлган, типик экологик тизимлар, ўсимликлар ва ҳайвонларнинг ирсий фондини сақлаб қолиш ҳамда ўрганиш учун мўлжалланган, умумдавлат аҳамиятига молик муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат қўриқхоналари ҳисобланади.

Давлат қўриқхоналари махсус ваколатли давлат органининг тақдимномаси бўйича Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан давлат табиатни муҳофаза қилиш илмий-тадқиқот муассасаси шаклида ташкил этилади.

Давлат қўриқхоналари бундай қўриқхоналар тўғрисидаги, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган низом асосида фаолият кўрсатади.

19-модда. Давлат қўриқхоналарининг режими

Давлат қўриқхоналарининг ҳудудида ҳар қандай фаолият тақиқланади, илмий-тадқиқот фаолияти ва

Қирқиш чизиғи

этишда юридик ва жисмоний шахсларнинг фаолиятини чеклаш ёки тугатиш туфайли уларга етказилган зарарнинг ўрни Қонун ҳужжатларига мувофиқ қопланади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш учун қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ва ўрмон фондидаги ерлар ажратиб берилганда қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши кўрадиган зарар ва талафотларнинг ўрни қопланмайди.

Давлат қўриқхоналарининг, мажмуа (ландшафт) буюртма қўриқхоналарининг, табиат боғларининг, давлат табиат ёдгорликларининг, буюртма қўриқхоналарнинг (овчилик хўжаликларида ташкил этилган буюртма қўриқхоналар бундан мустасно), табиий питомникларнинг ер участкаларига солиқ солинмайди. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларда хўжалик фаолияти юритилаётган бўлса, ер солиғи ундирилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ер участкаларини давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйишга алоҳида ҳолларда йўл қўйилади.

Юридик ва жисмоний шахслар давлат табиат ёдгорликларини, буюртма қўриқхоналарни, табиий питомникларни муҳофаза қилиш бўйича зиммаларига юклатилган мажбуриятлар бажарилишини таъминламаган тақдирда улар эгаллаб турган ер участкаси олиб қўйилиши мумкин.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг ер участкалари ҳамда акватория участкаларини муҳофаза қилиш, улардан фойдаланиш ва уларни олиб қўйиш тартиби Қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

8-модда. Фуқароларнинг муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга кириш эркинлиги

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар фуқаролар кириб чиқиши учун очиқдир, ушбу Қонунда назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно. Ўсимликлар ва ҳайвонларнинг ноёб ҳамда йўқолиб кетиш хавфи остида бўлган турларини, бундай ўсимликлар ўсадиган ва бундай ҳайвонлар яшайдиган муҳитни муҳофаза қилиш мақсадида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг айрим қисмларига фуқароларнинг кириши мазкур ҳудудлар қайси давлат органи, юридик ва жисмоний шахслар тасарруфида бўлса, шу давлат органи, юридик ва жисмоний шахслар томонидан чекланиши ёки ман этилиши мумкин.

Фуқароларнинг муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга кириб чиқиши шу ҳудудларда бўлишнинг махсус ваколатли давлат органлари томонидан тасдиқланадиган қоидаларига мувофиқ амалга оширилади. Фуқароларнинг айрим муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларга кириб чиқиши Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган тартиб-

Буклаш чизиғи

Айрим табиий ресурсларни бошқариш учун мўлжалланган ҳудудларда ўсимлик ва ҳайвонот дунёсидан Қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда фойдаланишга йўл қўйилади.

X. ЯКУНЛОВЧИ ҚОИДАЛАР

44-модда. Давлат биосфера резерватлари

Ҳудудларни барқарор иқтисодий ва ижтимоий ривожлантириш мақсадида давлат биосфера резерватлари – биологик ранг-барангликни сақлаш, табиий объектлар ва мажмуалардан оқилона фойдаланиш учун мўлжалланган, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар ташкил этилиши мумкин. Давлат биосфера резерватлари халқаро биосфера резерватлари тармоғига қўшилиши ва атроф табиий муҳитнинг глобал мониторингида иштирок этиши мумкин.

Давлат биосфера резерватлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан ташкил этилади.

Давлат биосфера резерватларининг ҳудудлари давлат биосфера резерватларига фойдаланишга бериладиган ер участкаларида, шунингдек, бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг давлат биосфера резерватлари чегаралари доирасидаги ер участкаларида жойлашади.

Давлат биосфера резерватлари ҳудудида қуйидагилар ажратиб қўйилади:

табиий объектлар ва мажмуаларни асл ҳолатида сақлаб қолиш учун мўлжалланган, давлат қўриқхоналари учун назарда тутилган режимли қўриқхонага айлантирилган зона;

табиий объектлар ва мажмуаларни сақлаб қолиш, такрор кўпайтириш ва тиклаш учун мўлжалланган, қўриқхонага айлантирилган зонага салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган ҳар қандай фаолият тақиқланадиган оралиқ зона;

давлат биосфера резерватларининг табиий объектлари ва мажмуаларига зарар етказмайдиган хўжалик мақсадидаги ва бошқа тарздаги фаолиятни амалга ошириш учун мўлжалланган зона.

Давлат биосфера резерватларининг режими бундай резерватлар тўғрисидаги, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган низомлар билан белгиланади.

45-модда. Давлатлараро муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар

Икки ва ундан ортиқ давлат ҳудудида жойлашган муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлатлараро муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар ҳисобланади.

Давлатлараро муҳофаза этиладиган табиий ҳудуд-

Қирқиш чизиғи — Қирқиш чизиғи

кил этиш учун қулай жўғрофий ва иқлим шароитларига эга, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар рекреация зоналари ҳисобланади.

Рекреация зоналари Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг биргаликдаги тақдимномасига биноан маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари билан ташкил этилади.

39-модда. Рекреация зоналарининг режими

Рекреация зоналари табиий объектлар ва мажмуаларнинг ҳолатига қараб турли режимга эга участкаларга бўлиниши мумкин.

Рекреация зоналарида қуйидагилар тақиқланади:

кимё, целлюлоза-қоғоз ва металлургия саноати корхоналарининг фаолияти;

дарахт ва буталарни кесиш (парваришлаш йўсинидаги ва санитария мақсадидаги кесиш бундан мустасно);

заҳарли кимёвий моддаларни қўллаш;

ҳаром ўлган чорва моллар кўмиладиган жойларни ташкил этиш;

чиқиндиларни сақлаш ва кўмиш;

жойнинг гидрологик режимини ўзгартириш.

40-модда. Сувни муҳофаза қилиш зоналари, соҳил бўйи минтақалари, сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари ҳамда ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналари

Дарёларнинг, кўлларнинг, сув омборларининг, каналларнинг, коллекторлар ҳамда бошқа сув объектларининг ўзанларига туташ муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар сувни муҳофаза қилиш зоналари ҳисобланади. Бу зоналар ифлосланиш, булғаниш, саёзланишнинг ҳамда сув объектлари тупроқ эрозияси маҳсуллари бўлмиш лойқа билан тўлиб қолишининг олдини олиш мақсадида, шунингдек энг мақбул сув режимини сақлаб туриш учун ташкил этилади.

Қаттиқ режимга асосланган сувни муҳофаза қилиш зоналари доирасидаги муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар соҳил бўйи минтақалари ҳисобланади.

Ичимлик, маиший ва даволаш-соғломлаштириш эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган сув объектларига туташ, қаттиқ режим асосидаги муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари ҳисобланади.

Дарёларнинг уваларида, ёйилма конусларда, тоғ ёнбағирларининг этакларида ташкил қилинадиган, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналари ҳисоб-

Буклаш чизиғи

ташкил этиш уларнинг тоифаларини ўзгартириш зарур бўлганда амалга оширилади. Бунда муҳофаза этиладиган табиий ҳудуднинг қаттиқроқ режимли тоифадан енгилроқ режимли тоифага ўтказилишига алоҳида ҳолларда йўл қўйилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг фаолият юритишини тугатиш бундай ҳудудлар қайси муддатга тузилган бўлса, шу муддат тугаганидан кейин, шунингдек табиий офатлар ҳамда техноген хусусиятдаги таъсирлар натижасида улардаги табиий объектлар ва мажмуаларнинг қимматлилиги ҳамда ноёблилиги йўқолган тақдирда амалга оширилади.

14-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат кадастри

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат кадастри бу ҳудудларнинг тоифалари ва турлари, уларнинг жуғрофий ҳолати, миқдор ва сифат хусусиятлари, экологик, иқтисодий, илмий, маърифий ва бошқа жиҳатдан аҳамияти тўғрисидаги, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ҳақидаги, шунингдек ер участкаларининг ижарачилари ва мулкдорлари ҳақидаги маълумотларни ўз ичига олади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат кадастри уларнинг режимини таъминлаш, илмий тадқиқотлар ўтказиш, ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш ва жойлаштиришни режалаштираётганда мазкур ҳудудларни ҳисобга олиш мақсадида юритилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат кадастри Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан Қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси билан биргаликда юритилади.

Давлат органлари, юридик ва жисмоний шахсларга муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар давлат кадастрига доир ахборот белгиланган тартибда берилади.

15-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудуднинг паспорти

Тасарруфида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар бўлган давлат органлари, юридик ва жисмоний шахслар ҳар бир ҳудуд бўйича паспорт тузадилар, унда мазкур ҳудудни, унинг режими ва бошқарувини тавсифловчи маълумотлар кўрсатилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудуд паспортини юритиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Қирқиш чизиғи

ланилаётганда Қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жамоат экология экспертизасини ўтказишлари ва жамоат экология назоратини амалга оширишлари мумкин.

II. МУҲОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ТАБИИЙ ҲУДУДЛАРНИ БОШҚАРИШ

11-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг давлат бошқаруви

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш, муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги давлат бошқаруви Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, шунингдек махсус ваколатли давлат органлари томонидан амалга оширилади.

12-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш учун ер участкаларини захира қилиш

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш мақсадида махсус ваколатли давлат органлари, шунингдек юридик ва жисмоний шахсларнинг таклифига биноан маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарори билан ер участкалари захира қилинади.

Юридик ва жисмоний шахсларнинг захира қилинган ер учаскаларидаги фаолияти, агар бундай фаолият мазкур участкаларда муҳофаза қилиш мўлжалланаётган табиий объектлар ва мажмуалар сақланишига хавф соладиган бўлса, чекланиши ёки тақиқланиши лозим. Ана шу ер участкаларининг юридик ва жисмоний шахсларга эгалик қилиш ва фойдаланиш ёки ижара учун беришга фақат давлат экология экспертизасининг ижобий хулосаси бўлган тақдирда йўл қўйилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар режалар ва дастурларни, ер тузиш схемаларини ҳамда ҳудудий режалаштиришни, шунингдек табиий ресурсларни муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланишга доир бошқа режаларни ишлаб чиқишда ҳисобга олинади.

13-модда. Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни ташкил этиш, қайта ташкил этиш ва уларнинг фаолият юритишини тугатиш

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар Қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарори билан ташкил этилади.

Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни қайта

Буклаш чизиғи

ланади.

Сувни муҳофаза қилиш зоналари, соҳил бўйи минтақалари, сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари ҳамда ер усти ва ер ости сувларининг ҳосил бўлиш зоналари тегишинча табиатни муҳофаза қилиш, қишлоқ ва сув хўжалиги, санитария назорати органларининг, геология ташкилотларининг тақдимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари билан ташкил этилади.

41-модда. Сувни муҳофаза қилиш зоналарининг, соҳил бўйи минтақаларининг, сув объектлари санитария муҳофазаси зоналарининг ҳамда ер усти ва ер ости сувлари ҳосил бўлиш зоналарининг режими

Сувни муҳофаза қилиш зоналари доирасида чекланган хўжалик фаолияти юритишга йўл қўйилади. Бундай зоналарда қуйидагилар тақиқланади:

дарахт ва буталарни кесиш (парваришлаш йўсинидаги ва санитария мақсадидаги кесиш бундан мустасно);

заҳарли кимёвий моддаларни қўллаш;

заҳарли кимёвий моддалар ва минерал ўғитлар омборларини қуриш;

ҳаром ўлган чорва моллар кўмиладиган жойларни ташкил этиш;

чиқиндиларни сақлаш ва кўмиш;

канализация-тозалаш иншоотлари ва оқова сувлар тўпланадиган иншоотлар қуриш;

чорвачилик ва паррандачилик мажмуаларини жойлаштириш, шунингдек суғориш учун "шарбат" (суюқ гўнг) ишлатиш;

автомобиль транспортини қўйиб туриш, уларга ёнилғи қуйиш, уларни ювиш ва таъмирлаш жойларини ташкил этиш;

нефть маҳсулотлари омборларини ташкил этиш;

зиғир, каноп ва тери ювиш.

Соҳил бўйи минтақаларида ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган чеклашлар ва тақиқлардан ташқари қуйидагилар тақиқланади:

минерал ва органик ўғитларни қўллаш;

чорва молларни ўтлатиш;

ҳар қандай турдаги қурилиш, сув хўжалиги объектларини қуриш бундан мустасно;

белгиланмаган жойларда қайиқлар боғлаб қўйиладиган жойлар ташкил этиш.

Сув объектларининг санитария муҳофазаси зоналари турли режимли муҳофаза минтақаларига бўлинади.

Дарё ўзанларини ўзгартириш, фойдали қазилма-

Қирқиш чизиғи — Қирқиш чизиғи

ЗАНГИОТАДА ЯНГИ ШИФО МАСКАНИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ (ЎзА мухбири Л.СУВОНОВ).

Зангиота туманининг "Ўзбекистон" ширкат хўжалигида беш минг аҳолига хизмат кўрсатадиган қишлоқ врачлик пункти иш бошлади.

Янги шифо масканида болалар, терапия, гинекология, лаборатория бўлимларидан ташқари, кундузги стационар ва физиотерапия хоналари ҳам бор.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси масъул ходим Абдусаттор Абдумаликович Маткаримовга отаси **Абдумалик Ҳайитматович МАТКАРИМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Ўзбекистон фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси Марказий Кенгаши меҳнат фахрийси **Аҳмадали ота РИЗАЕВнинг** вафот этгани муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига, яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

Қибрай тадбиркорлик касб-ҳунар коллежи жамоаси кафедра мудири Дилбар Исаковага фарзанди **ШУҲРАТЖОНнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Халқ сўзи — Народное слово

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), П. Дюгай, Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Л. Кучеренко (масъул котиб — «Народное слово»), М. Миралимов, С. Муҳиддинов, Ш. Ризаев, А. Саидов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), М. Сафаров, И. Ўтбосаров, А. Ҳайдаров, Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР: Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 133-52-55; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 001-рақам билан рўйхатга олинган. Буюртма Г — 063. 30353 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшед Тоғаев ва Баҳодир Файзиев томонидан саҳифаланди.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

[1]-Тижорат материали

● МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи котиб — А. Орипов.
Навбатчи муҳаррир — М. Холматова.
Навбатчи — С. Ҳайдаров.
Мусаҳҳиҳ — М. Ёқубова.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. ЎзА якуни — 21.00 Топширилди — 21.10 1 3456